

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Institut zahlazení odsouzení v přestupkovém řízení vedeném s právnickou osobou

Ust. § 105 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“) upravuje institut zahlazení odsouzení, který slouží při splnění určitých podmínek zejména k odstranění nepříznivých důsledků odsouzení, jež by mohly odsouzenému ztěžovat jeho uplatnění v dalším životě. Současně také plní do určité míry funkci výchovnou a preventivní. V případě zahlazení odsouzení, se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen. Takové odsouzení se pak neuvádí ve výpisu z evidence Rejstříků trestů, a ani nezakládá recidivu ve smyslu § 42 písm. p) a dalších ustanovení trestního zákoníku.[1]

I přestože institut zahlazení odsouzení ve smyslu ust. § 105 trestního zákoníku není v zákoně č. [250/2016](#) Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“) výslovně upraven, není jeho aplikace v přestupkovém řízení vyloučena. Lze především odkázat na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, ve kterém bylo konstatováno, že „Správní orgán je při rozhodování o výši sankce (...) za přestupek (...) povinen hodnotit, zda není při přihlídnutí k pachateli dříve uloženým trestům možné využít analogicky institut trestního práva zahlazení odsouzení“.[2] Na uvedené rozhodnutí dále navázal také Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka Liberec, který ve svém rozsudku uvedl, že „Institut zahlazení odsouzení dle trestního zákoníku z roku 2009, resp. zákonnou fikci, že se na dotyčného hledí jako by nebyl odsouzen, je nutno analogicky aplikovat ve prospěch obviněného i při ukládání sankcí v přestupkovém řízení (...), neboť opačný postup by vedl k přísnějšímu přístupu k obviněnému v rámci přestupkového řízení než k obviněnému v řízení trestním“.[3] Z citovaných rozsudků správních soudů tak jednoznačně vyplývá, že správní orgány mají analogicky aplikovat institut zahlazení i v přestupkovém řízení, a tedy by neměly přihlížet k dříve uloženým trestům, které lze zahladit, jako k přitěžující okolnosti ve smyslu recidivy (viz ust. § 40 písm. c) zákona o odpovědnosti za přestupky).

Pachatelem přestupku podle zákona o odpovědnosti za přestupky může být však jak fyzická osoba, tak i právnická osoba či podnikající fyzická osoba. Vystává tedy otázka, zda mají správní orgány v přestupkovém řízení, které je vedeno s právnickou osobou, také povinnost analogicky použít institut zahlazení tak, jako je tomu u přestupkového řízení vedeného s fyzickou osobou?

Odpověď je v podstatě jednoznačná - ano, i u správního trestání právnických osob mají správní orgány analogicky aplikovat institut zahlazení odsouzení (viz např. rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. listopadu 2020, č. j. 31 A 29/2019 - 42). V případě právnických osob se bude analogicky postupovat podle ust. § 27 zákona č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen „ZoTOPO“), kdy v případě odsouzení právnické osoby vzniká fikce neodsouzení přímo ze zákona. Účinky vzniku fikce neodsouzení jsou shodné jako u zahlazení odsouzení fyzické osoby, a tedy se takové odsouzení ve výpisu z evidence Rejstříků trestů, který je v případě právnických osob veřejný, neuvádí. To může mít pro právnickou osobu význam zejména v případech, kdy je pro výkon určitých činností či funkcí vyžadována její bezúhonnost[4] (např. pro účast v zadávacím řízení dle ust. § 74 odst. 1 písm. a) zákona č. [134/2016](#) Sb., o zadávání veřejných zakázek). Dle ust. § 27 odst. 1 ZoTOPO pak platí, že „Na odsouzenou právnickou osobu se hledí, jako by nebyla odsouzena, jakmile byl a) trest vykonán, b) trest nebo jeho zbytek prominut, nebo c) výkon trestu promlčen (...)“. Jestliže je tedy právnické osobě uložen správní trest pokuty, představující

v přestupkovém řízení nejčastěji ukládaný trest, dochází k zahlazení tohoto odsouzení okamžikem jeho úhrady.

Tyto vcelku mírné podmínky pro zahlazení odsouzení právnické osoby byly zavedeny zákonem č. [333/2020](#) Sb., který novelizoval jak trestní zákoník, tak i ZoTOPO, a to s účinností od 1. 10. 2020. Podle důvodové zprávy měla tato novela za cíl mimo jiné „*zmírnit stávající právní úpravu a zákonnou fikci neodsouzení (...). Tato změna by měla mít i motivační efekt, kdy pachatel bude takto motivován k včasnému výkonu uloženého trestu a zároveň mu bude umožněno rychlé začlenění do běžného, zejména pracovního života. Uvedená změna právní úpravy fikce neodsouzení u peněžitého trestu se potom promítá i do ustanovení o zahlazení odsouzení – viz ustanovení § 105 odst. 1 písm. e) tr. zák.*“.

[5] Před výše citovanou novelou ZoTOPO byly podmínky pro zahlazení odsouzení ve smyslu ust. § 27 ZoTOPO upraveny přísněji, a to tak, že se na odsouzenou právnickou osobu hledělo, jako by nebyla odsouzena, jestliže od právní moci odsuzujícího rozsudku uplynula doba uvedena v ust. § 24 tohoto zákona. Odkazované ustanovení upravuje promlčení výkonu trestu, přičemž promlčecí doba je dána dle závažnosti ukládaného trestu rozmezím od 5 do 30 let. Zmírnění fikce neodsouzení se současně dotklo i fyzických osob jako pachatelů trestných činů, kdy tato fikce dle ust. § 69 odst. 3 trestního zákoníku nově nastává vykonáním peněžitého trestu (či upuštěním od výkonu tohoto trestu nebo jeho zbytku) uloženého za přečin i zločin, který však není zvláště závažným zločinem. Dřívější znění trestního zákoníku (ust. § 69 odst. 4 tohoto zákona) totiž umožňovalo uplatnit fikci neodsouzení výkonem peněžitého trestu (či upuštěním od výkonu tohoto trestu nebo jeho zbytku) uloženého pouze za přečin spáchaný z nedbalosti. Možnost zahladit odsouzení po výkonu peněžitého trestu se tak výrazně rozšířila.

Za účelem zjištění aktuálního stavu, tedy zda správní orgány využívají ve své rozhodovací praxi analogicky institut zahlazení v souladu s judikaturou správních soudů, bylo dne 24. 8. 2021 osloveno několik správních orgánů (např. Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Český telekomunikační úřad, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, a další) s žádostí o informaci dle zákona č. [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím. Správní orgány byly požádány o sdělení, zda u právnických a fyzicky podnikajících osob v rámci úvahy o určení druhu a výměry správního trestu využívají analogicky institut zahlazení dle trestního zákoníku ve vztahu k recidivě jako přítěžující okolnosti a v případě, že tento institut využívají, pak i délku období, po kterou přihlížejí k přestupkům, o nichž bylo pravomocně rozhodnuto. Z celkem osmi oslovených správních orgánů bylo této žádosti vyhověno v sedmi případech a v jednom případě byla žádost o informaci odmítnuta s tím, že povinnost poskytovat informace nedopadá na dotazy na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací, což raději ponechávám bez komentáře.

Z vyhodnocení zasláných odpovědí od sedmi správních orgánů vyplynulo, že institut zahlazení odsouzení plně využívají ve své rozhodovací praxi pouze dva správní orgány. První ze správních orgánů, který institut zahlazení využívá, sdělil, že posuzuje rozhodnou dobu od právní moci rozhodnutí o předešlém přestupku do dne spáchání dalšího přestupku, která u fyzické osoby nepřekročila 1 rok (s odkazem na ust. § 105 odst. 1 písm. e) trestního zákoníku) a u fyzicky podnikající a právnické osoby 5 let (s odkazem na ust. § 24 a § 27 ZoTOPO). Druhý správní orgán pak uvedl, že u fyzických i právnických osob je brána v potaz doba 3 let před spácháním projednávaného přestupku. Z odpovědi druhého správního orgánu však není vůbec jasné, na základě jakého právní podkladu vycházel při určení rozhodné doby 3 let, nicméně na základě obou odpovědí lze bezpochyby konstatovat, že tyto správní orgány zřejmě nereflektovaly aktuální stav právní úpravy, a to s odkazem na výše uvedenou novelu trestních předpisů č. [333/2020](#) Sb., která podmínky pro zahlazení odsouzení výrazně rozšířila. Jako pozitivní lze hodnotit, že tyto správní orgány mají alespoň povědomí o judikatuře správních soudů. Ze zbývajících pěti oslovených správních orgánů pak byla jako hlavní důvod nevyužívání analogie institutu zahlazení často uváděna skutečnost, že zákon o odpovědnosti za přestupky nezná institut zahlazení. Jako další důvod byl udáván argument, že správní orgány

v přestupkovém řízení ani nemají zmocnění rozhodovat o zahlazení jako trestní soudy, či že plně analogické použití institutu zahlazení není v přestupkovém řízení možné, nebo že nelze závazně a jednoznačně určit ani dobu, po níž by k zahlazení odsouzení došlo. Jeden z těchto správních orgánů dále uvedl, že pokud by se po zaplacení pokuty na právnickou osobu hledělo, jakoby přestupek nespáchala, tak by užití analogie dle ust. § 27 ZoTOPO vedlo k absurdním důsledkům, a bylo by to v rozporu s jednou ze tří uvedených podmínek analogie. Dva správní orgány následně blíže specifikovaly, že obvykle nepřihlíží k přestupkům, o kterých bylo pravomocně rozhodnuto před 5 lety a vzácně před 5 až 10 lety.

K poslednímu argumentu jednoho z oslovených správních orgánů si dovoluji poznamenat, že nerozumím citovaným absurdním důsledkům, které jsou spatřovány v tom, že by se po zaplacení pokuty na právnickou osobu hledělo, jakoby přestupek nespáchala. Jedná se o právní fikci, která nastává přímo ze zákona za splnění stanovených podmínek, a tedy tato fikce zcela běžně nastává po odsouzení právnické osoby v trestním řízení. Dle mého názoru zde není prostor pro úvahu o tom, že by měl být ve správním řízení proti pachatelům přestupků uplatňován přísnější postup než je tomu v řízení trestním. V tomto kontextu bych kromě již uvedené judikatury odkázal i na další rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, v jehož odůvodnění bylo mimo jiné uvedeno, že *„Také trestání za správní delikty musí podléhat stejnému režimu jako trestání za trestné činy a v tomto smyslu je třeba vykládat všechny záruky, které se podle vnitrostátního práva poskytují obviněnému z trestného činu. Je totiž zřejmé, že rozhraničení mezi trestnými (a tedy soudem postižitelnými) delikty a delikty, které stíhají a trestají orgány exekutivy, je výrazem vůle suverénního zákonodárce; není odůvodněno přirozenoprávními principy, ale daleko spíše je výrazem trestní politiky státu“*. [6] Nedostatečné seznámení správních orgánů s relevantní judikaturou správních soudů, která se týká jejich rozhodovací činnosti, je vcelku alarmující. Přitom informaci o analogickém využití institutu zahlazení obsahuje například i komentář k ust. § 40 zákona o odpovědnosti za přestupky, jenž uvádí: *„Na druhou stranu je správní orgán při rozhodování o výši sankce povinen hodnotit, zda nelze při přihlédnutí k pachateli dříve uloženým sankcím analogicky využít institut trestního práva zahlazení odsouzení (srov. NSS sp. zn. 8 As 82/2010). Jak uvedla soudní judikatura (...)“*. [7] Vzhledem k zjištění, že některé správní orgány nereflktují dostatečným způsobem judikaturu správních soudů, by tak bylo na místě, aby zákonodárce za účelem sjednocení rozhodovací praxe správních orgánů přistoupil k zavedení institutu zahlazení přímo do zákona o odpovědnosti za přestupky.

Závěrem tohoto článku je nutné konstatovat, že správní orgán jednoznačně pochybí, pokud přihlédne k dříve uloženým pravomocným správním rozhodnutím, které již bylo možné zahladit. Otázkou ovšem bude, zda toto pochybení v kontextu celého správního rozhodnutí bude zakládat jeho nepřezkoumatelnost, která by vedla ke zrušení daného rozhodnutí správním soudem. K tomuto lze odkázat například na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který zrušil rozsudek Krajského soudu a současně rozhodnutí Krajského úřadu, kdy věc byla vrácena žalovanému k dalšímu řízení, a to z důvodu, že *„správní orgány nedostatečně odůvodnily výši uložené sankce a přihlédly ke dříve spáchaným přestupkům jako k přitěžující okolnosti bez toho, aby zhodnotily, zda není možné analogicky využít institut trestního práva zahlazení odsouzení“*. [8]

Článek vychází z platné právní úpravy ke dni 11. 11. 2021.

Mgr. Tomáš Černický, LL.M.,
právník

Kontakt: CernickyT@seznam.cz

-
- [1] PÚRY, František. § 105 [Podmínky zahlazení odsouzení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1223, ISBN 978-80-7400-428-5
- [2] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2011, č. j. 8 As 82/2010-55
- [3] Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec ze dne 3. 5. 2013, č. j. 60 A 1/2013-49
- [4] PÚRY, František. § 27 [Fikce neodsouzení]. In: ŠÁMAL, Pavel, DĚDIČ, Jan, GŘIVNA, Tomáš, PÚRY, František, ŘÍHA, Jiří. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 542-543. ISBN 978-80-7400-592-3
- [5] Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. [333/2020](#) Sb., kterým se mění zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 333/2020 Dz
- [6] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, č. j. 6 A 126/2002-27
- [7] VETEŠNÍK, Pavel. § 40 [Přítěžující okolnosti]. In: JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Zákon o některých přestupcích. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 328 - 335. ISBN 978-80-7400-772-9
- [8] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2017, č. j. 2 As 323/2016-45

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřevzaté povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)

- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)